

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งให้หน่วยงานทุกระดับจัดระบบการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพมีการกระจายอำนาจระบบบริหารการจัดการ ให้เกิดความคล่องตัว และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่จัดการศึกษาแก่เด็กนักเรียนให้เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานที่เล็กที่สุดและมีโรงเรียนอยู่ทุกหมู่บ้านในประเทศไทยที่มีเด็กอยู่ในพื้นที่นั้น โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กขึ้นอยู่ กับสภาพชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความตระหนักและได้ดำเนินการจัดการทำแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการโรงเรียนประถมศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานจึงจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้โรงเรียนประถมศึกษามีห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องสมุด มีสนามกีฬา จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กนักเรียน พัฒนานวัตกรรม โดยส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง จะเห็นได้ว่าเป็นความพยายามของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา มุ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพให้โรงเรียนต่าง ๆ จัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่าการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณมาก เกินกว่าฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ จะจัดให้มีประสิทธิภาพได้ เพื่อให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การเลิกล้มโรงเรียน การรวมโรงเรียนเข้าด้วยกัน โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ถือปฏิบัติในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ไม่ให้เกิดความเดือดร้อน อาศัยอำนาจตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523 และความเห็นชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ 5/2524 วันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 จึงออกเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วย การรวมและการเลิกล้มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2524 สำนักงานคณะกรรมการ  
การประถมศึกษาแห่งชาติ จึงมีแนวนโยบายการแก้ไขปัญหาโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาไม่มี  
ประสิทธิภาพ ให้ทรัพยากรการลงทุนสูงแต่ได้ผลไม่คุ้มค่า จึงให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด  
ศึกษาสภาพความจริง ดำเนินการสำรวจโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน  
ลงมา ปรากฏว่า มี 1 ใน 3 ของโรงเรียนทั้งหมดทั่วประเทศ โรงเรียนเหล่านี้มีปัญหาทางด้านการจัด  
คุณภาพการเรียนการสอน มีครู ต่อ นักเรียนน้อย คุณภาพและประสิทธิภาพต่ำ ผลสัมฤทธิ์  
ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2540, หน้า 17)

ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้วางแนวทางการแก้ไขปัญหา  
โรงเรียนเหล่านี้ โดยตั้งคณะทำงาน เพื่อศึกษาดูงาน และหาแนวทางการแก้ปัญหา โดยเลขาธิการ  
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มอบหมายให้ ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน  
ผู้อำนวยการการเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณมาดูงานที่จังหวัดลำปางและจังหวัด  
เชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 25 - 26 มีนาคม 2536 ในส่วนของจังหวัดลำปาง คณะดูงานได้ไปดูงาน  
โรงเรียนในกลุ่มนิคมสร้างตนเองก๊วลมและให้ความเห็นว่า โรงเรียนในกลุ่มนิคมสร้างตนเองก๊วลม  
สามารถรวมกันได้ 2 จุด จากโรงเรียนทั้งหมด 6 โรงเรียน โรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่สามารถนำ  
โรงเรียนมารวมกันได้เป็น 2 จุด จากโรงเรียนทั้งหมด 8 โรงเรียน(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด  
ลำปาง, 2540, หน้า 1) จากการดูงานครั้งนั้นทางคณะดูงานได้จัดทำหนังสือบันทึกข้อความ  
ถึงเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เรื่องการดูงานการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาด  
เล็ก สรุปว่าถ้าสามารถนำโรงเรียนมารวมกันได้จะทำให้ประหยัดงบประมาณได้มาก (สำนักงาน  
การประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2540, หน้า 2) ให้เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษา  
แห่งชาติสำรวจความต้องการการรวมโรงเรียนเพื่อเป็นการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ  
ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงมีหนังสือสั่งการ ที่ ศธ 1403/10353 เรื่อง  
การแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ลงวันที่ 8 เมษายน 2536 มายังผู้อำนวยการการประถมศึกษา  
จังหวัดทุกจังหวัดดำเนินการ จัดทำแผนงาน การแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยให้หลักเกณฑ์  
การรวมโรงเรียนขนาดเล็กไว้ดังนี้

1. นำนักเรียนมาเรียนรวมกันที่โรงเรียนศูนย์
  2. ผู้บริหารโรงเรียนยังเป็นผู้บริหารโรงเรียนเดิมอยู่ ดูแลเรื่องครุภัณฑ์ บุคลากร ธุรการ การเงินต่าง ๆ วางแผนร่วมกันในการบริหารโรงเรียน
  3. คณะครูหากรรมโรงเรียนแล้ว ครูเกินเกณฑ์จะพิจารณาให้ไปสอนที่โรงเรียนขยายโอกาส หรือโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นอนุบาลโดยถือว่าไม่ลำบากกว่าเดิม
  4. นำครุภัณฑ์ สื่อการสอนต่างๆ มาใช้ที่โรงเรียนศูนย์กลาง
  5. จ่ายค่าพาหนะให้นักเรียนที่เดินทางมาเรียน เฉลี่ยคนละ 5 บาทต่อวัน หรือ 100 บาท ต่อเดือน
  6. สิ่งปลูกสร้างที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ ในโรงเรียนเดิม สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม นักเรียน กิจกรรมหมู่บ้าน กิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้าน
- การดำเนินการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2537 ให้ดำเนินการ ในหลายรูปแบบ ตามความเหมาะสมซึ่งอาจจะเป็นการรวมโรงเรียน การใช้จักรยานโรงเรียน การใช้ แบบเรียนสำเร็จรูป การจัดการเรียนแบบ 2 กลุ่มอายุ การหลอมหลักสูตร ห้องเรียนเคลื่อนที่หรือ โรงเรียนสงเคราะห์ที่พึ่งตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้แจ้งให้ทางสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด พิจารณาดำเนินการเป็นแผนระยะยาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 - 2541 โดยให้แต่ละจังหวัดใช้ยุทธศาสตร์เป็นแนวทางปฏิบัติดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลำปาง, 2540, หน้า 14)
1. ให้ทุกจังหวัดจัดทำแผนการยุบรวมโรงเรียนหรือ เลิกล้มโรงเรียน เป็นแผนระยะ 3 - 5 ปีโดยกำหนดเป้าหมายเป็นรายปีและเสนอแผนให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเห็นชอบ
  2. พิจารณาการรวมโรงเรียนในรูปแบบคณะกรรมการ โดยอาจจะกำหนดการรวมโรงเรียน หรือรวมบางชั้น(เฉพาะชั้นเด็กโต) แล้วรวมชั้นเรียนที่เหลือแบบค่อยเป็นค่อยไป
  3. กำหนดการบริหารงานบุคคลให้สอดคล้องกับนโยบายการรวมโรงเรียนเช่น การให้สิทธิ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมารวม ในการสอบเข้าดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นหรือการไปบริหารโรงเรียน ที่ใหญ่กว่า การให้สิทธิในการโอนย้ายครูผู้สอนและไม่บรรจุแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
  4. ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับชุมชน ผู้ปกครองให้เห็นความจำเป็นและตระหนัก ในเรื่องของการลงทุนทางการศึกษา

5. พัฒนาโรงเรียนหลักให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อจูงใจผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนมารวม ได้เรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพมากกว่าเดิม

6. จัดหาความช่วยเหลือจากชุมชนด้านค่าพาหนะนักเรียนหรืออื่น ๆ สมทบกับที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้เพียงพอตามที่จ่ายจริงหรือการจัดหาจักรยานสำหรับนักเรียนกรณีโรงเรียนหลักอยู่ไม่ไกลนัก

7. จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนการรวมโรงเรียน เช่น สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนหลัก การช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมารวม

8. วางแผนการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนมารวมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

9. ดำเนินการตามแผนการรวมโรงเรียนเป็นปี ๆ ไปและติดตามประเมินผล ปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรายงานผลการดำเนินงาน

10. จัดงบประมาณสนับสนุนค่าพาหนะนักเรียน ที่เดินทางมาเรียนตามคำขอนักเรียนจนจบ การศึกษาภาคบังคับ

จากการวางยุทธศาสตร์ทางการศึกษา โดยมุ่งให้โรงเรียนจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จากสภาพปัจจุบันสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในขั้นวิกฤต ที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกัน ประหยัด เพื่อให้ประเทศชาติของเราอดพ้นวิกฤตเศรษฐกิจนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มองเห็นสภาพของปัญหาในเรื่องการใช้งบประมาณแผ่นดินในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาต่อคนต่อหัวมีค่าต่อการลงทุนสูงเกินไป และที่สำคัญจัดแล้วยังไม่มีคุณภาพ จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เฉลี่ยนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ครู 1 คน ต่อ นักเรียน ประมาณ 4 – 10 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, ม.ป.ป. หน้า 1 ) ซึ่งจากการวิเคราะห์ของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asia Development Bank) สรุปว่า ความเหมาะสมของครูต่อนักเรียนจะเป็น 1 ต่อ 25 จากสภาพนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงนโยบายและแผน เพื่อที่จะ แก้ไขปัญหาโรงเรียนที่จัดการศึกษา ที่ไม่มีคุณภาพและไม่ได้มาตรฐาน จากหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ ศธ 1481/22403 เรื่อง แนวการจัดการศึกษาสำหรับ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดดำเนินการ ให้ถือปฏิบัติ การรวม การเลิกล้มโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ไม่มีประสิทธิภาพสิ้นเปลืองงบประมาณ โดยให้ยึดถือ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการรวมและล้มเลิกโรงเรียน พ.ศ. 2524 ดำเนินการและให้

หยุดการเปิดชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในโรงเรียนขนาดเล็กที่จะยุบรวม การดำเนินงานการยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็กจะต้องดำเนินการในรูปคณะกรรมการ โดยให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นประธานกรรมการ มีการกำหนดหน้าที่ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล วางแผน จัดรูปแบบ พิจารณาคัดเลือก ประชาสัมพันธ์ ดำเนินการ จนถึงประเมินผล แนวทางในการดำเนินการให้พิจารณาโรงเรียน สำรวจข้อมูลนักเรียนว่ามีแนวโน้มการเพิ่ม ลด จำนวนนักเรียน สำรวจข้อมูลการกระจายนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนยินยอมไม่เดือดร้อนจากผลการดำเนินการที่ผ่านมา รายงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการวิจัยเชิงประเมินผลของการพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก รูปแบบการรวมโรงเรียนพบสภาพปัญหาและอุปสรรคโดยรวมใน 4 ด้านดังต่อไปนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2540, หน้า 17)

#### ด้านบุคลากร

ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็กแต่ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูโรงเรียนมาเรียนรวมได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ ขาดความมั่นคงในสถานภาพของตนเอง การวางแผนรองรับตำแหน่งของผู้บริหาร และครูโรงเรียนมาเรียนรวมไม่ชัดเจน การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมาเรียนรวมขาดเอกภาพ ผู้บริหารโรงเรียนหลักไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชาครูในโรงเรียนมาเรียนรวม การส่งงานสับสน ทางด้านนักเรียนทั้งโรงเรียนหลักและโรงเรียนมาเรียนรวมมีความพึงพอใจที่มีเพื่อนมากขึ้นมีครูเพิ่มขึ้นแต่นักเรียนโรงเรียนหลักบางส่วนชอบกลับแก้ังล้อเลียนนักเรียนโรงเรียนมาเรียนรวม

#### ด้านผู้ปกครอง

ผู้ปกครองไม่เห็นด้วย เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันหลักของชุมชนจึงรู้สึกหวงแหนโรงเรียนที่ได้เริ่มก่อตั้งมาและร่วมทำนุบำรุง ดูแลรักษาจึงไม่ต้องการให้ยุบ

#### ด้านทรัพยากร

อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนหลักมีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ส่วนของโรงเรียนมาเรียนรวมอาคารสถานที่ของโรงเรียนขาดการดูแล อาคารทรุดโทรม สถานที่บริเวณโรงเรียนมีหญ้าขึ้นรก ส่วนค่าพาหนะของนักเรียนที่มาเรียนรวมได้ล่าช้า ไม่แน่ใจว่าจะได้ตลอดไปหรือไม่

#### ด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาก่อนการดำเนินการ ครูไม่ได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน อันเนื่องมาจากจำนวนนักเรียนมีน้อยไม่พอจัด และโอกาสที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด

ไม่มี การเรียนการสอนไม่เต็มประสิทธิภาพ การเรียนการสอนไม่ตรงตามหลักสูตร ครูผู้สอนไม่มี ความถนัดในวิชาที่สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ครูไม่มีความกระตือรือร้น ในการพัฒนาการเรียนการสอน

จะเห็นได้ว่าในการดำเนินการที่ผ่านมา ปัญหาเรื่องการจัดการศึกษาในรูปแบบการรวม โรงเรียนยังหารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินการไม่ได้ เพราะในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองลำปางส่วนใหญ่ อยู่ไม่ห่างไกลกันมากนัก โรงเรียนบางแห่งมีการจัดเขตบริการที่ซ้ำซ้อนกัน และโรงเรียนอยู่ใกล้กันมี จำนวนนักเรียนไม่มาก ในชุมชนบางแห่งผู้ปกครองไม่ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนในเขตบริการของ โรงเรียนประถมใกล้บ้านแต่มีค่านิยมที่จะส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนเอกชนในเมือง ซึ่งผู้ปกครอง ยอมเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ด้วยสาเหตุนี้ การจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเมืองจึงล้มเหลว และจึงต้องให้โรงเรียนขนาดเล็กบางโรงเรียนยุบรวมกัน ตาม นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จากนโยบายดังกล่าว การยุบรวม โรงเรียนอันเป็นผลให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ต้องยุบรวมโรงเรียนในสังกัด ที่เป็น โรงเรียนขนาดเล็กในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 45 โรงเรียน เป็นส่วนของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเมืองลำปาง จำนวน 12 โรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2540, หน้า 30) โรงเรียนหลักที่ต้องรับภารกิจโรงเรียนที่ยุบมาเรียนรวม มีจำนวน 11 โรงเรียน ที่ต้อง รับภาระเรื่องอัตราครู นักเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นระบบการบริหารงานใน โรงเรียนก็เปลี่ยนไป เพราะมีโครงสร้างที่ใหญ่ขึ้น โรงเรียนหลักและโรงเรียนมาเรียนรวมจึงประสบ ปัญหาในเรื่องของการบริหารและการจัดการ หลังจากที่มีการรวมโรงเรียนกันแล้ว ภารกิจของงานใน โรงเรียนหลักที่ต้องวางแผน การจัดการ การจัดรูปองค์กร การประสานงาน ตลอดจนการควบคุมงาน เพื่อให้การบริหารงาน 6 งาน ของโรงเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ การบริหารและการจัดการใน โรงเรียนหลัก ผู้บริหารต้องให้ความสามารถและใช้ภาวะผู้นำสูงเพราะต้องบริหารงานกับบุคคล 2 กลุ่ม ที่มารวมกัน ภารกิจที่จะต้องดูแลครูนักเรียนนอกเขตบริการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็รวมถึงค่าใช้จ่ายใน การเดินทางของนักเรียนโรงเรียนมาเรียนรวม และความรับผิดชอบในการเดินทาง ระหว่าง บ้านกับโรงเรียนของเด็กนักเรียนในเรื่องของความปลอดภัย จะเห็นได้ว่า เรื่องการยุบรวมโรงเรียนนั้น เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณากันอย่างจริงจังและรอบคอบ ดังนั้นการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในรูปแบบ การรวมโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ยังไม่ได้มีการศึกษา

วิจัยกันอย่างแท้จริง ผู้วิจัยในฐานะครูผู้ปฏิบัติการสอนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง มีความสนใจจะศึกษาการจัดการศึกษาในรูปแบบการรวมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดลำปางเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในรูปแบบการรวมโรงเรียนอันจะนำมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในรูปแบบการรวมโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
2. ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในรูปแบบการรวมโรงเรียน ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

#### 1. ด้านประชากร

|                              |              |
|------------------------------|--------------|
| 1.1 ผู้บริหาร                | จำนวน 11 คน  |
| 1.2 ผู้ช่วยผู้บริหาร         | จำนวน 11 คน  |
| 1.3 ครูวิชาการโรงเรียน       | จำนวน 11 คน  |
| 1.4 ประธานคณะกรรมการโรงเรียน | จำนวน 11 คน  |
| 1.5 ครูผู้สอน                | จำนวน 128 คน |

รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 172 คน

#### 2. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การจัดการศึกษาที่เหมาะสมในรูปแบบการรวมโรงเรียน : ศึกษากรณีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยจะประยุกต์ใช้กรอบทฤษฎีการบริหารและแนวคิดของ เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) ดังนี้

- 2.1. การวางแผน
- 2.2. การจัดองค์การ

2.3. การประสานงาน

2.4. การควบคุมงาน

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการรวมโรงเรียน หมายถึง การบริหารรูปแบบหนึ่งที่น่าโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน มาเรียนรวมกับโรงเรียนที่มีนักเรียนเกินกว่า 120 คน
2. การจัดการศึกษาที่เหมาะสมในรูปแบบการรวมโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาหลังจากการรวมโรงเรียนใน ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การประสานงาน และการควบคุมงานให้สอดคล้องกับรูปแบบการรวมโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
3. โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดลำปาง
4. โรงเรียนหลัก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนเกินกว่า 120 คนขึ้นไป เป็นโรงเรียนที่โรงเรียนถูกยุบมารวมเรียนด้วยเป็นโรงเรียนเดียวกัน
5. โรงเรียนมาเรียนรวม หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คนลงมาเป็นโรงเรียนที่ถูกยุบ และมาเรียนร่วมกับโรงเรียนหลัก
6. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนหลัก
7. ผู้ช่วยผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่งฯ ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนหลัก
8. ครูวิชาการ หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติหรือได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าฝ่ายงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนหลัก
9. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งที่สังกัดโรงเรียนหลัก และโรงเรียนที่มาเรียนรวม
10. ประธานคณะกรรมการโรงเรียน หมายถึง บุคคลผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนหลัก

**ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย**

ผลการวิจัย ครั้งนี้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับรูปแบบ  
การรวมโรงเรียนระดับอำเภอและระดับจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปางให้มี  
ประสิทธิภาพสูงขึ้น